

LEHTIMÄEN OPISTO

OPETUSSUUNNITELMA ITSENÄISTYMISSOPINNOT

Sisältö

1 OPISKELU LEHTIMÄEN OPISTOLLA	3	3.2 Tiedollisten valmiuksien opinnot	51
1.1 Opiston koulutustehtävä	3	Äidinkieli	51
1.2 Oppimiskäsitys ja opetusmenetelmät	5	Matematiikka	52
1.3 Toimintamalli	6	Tieto- ja viestintätekniikka	54
1.4 Toiminta-ajatus	7	4 VALINNAISOPINNOT JA VAPAA-AIKA	56
1.5 Arvot	7	4.1 Valinnaiskurssit	56
1.6 Visio	8	4.2 Vapaa-aika	57
1.7 Henkilökunta	8	4.3 Viikonloppukurssit	58
1.8 Opiskeluympäristö	9	5 ARVIOINTI	58
1.9 Opetusjärjestelyt ja opintokirja	10	5.1 Opiskelun seuranta ja arviointi	58
1.10 Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma	11	5.2 HOKS-tavoitteiden arviointi ja GAS-menetelmä	61
2 ITSENÄISTYMISOPINNOT	12		
3 OPETUSSUUNNITELMA	13		
3.1 Itsenäistymisen ja arjenhallintataitojen opinnot	14		
3.1.1 Arjenhallintataitojen opinnot	14		
Asumisvalmennus ja arjen taidot	14		
Kotitalous	18		
Asiointi	20		
Aistiharjoitukset	21		
Motoriset taidot	22		
Muuttovalmennus	24		
3.1.2 Terveys ja hyvinvointi	26		
Terveyskasvatus	26		
Liikunta	28		
3.1.3 Vuorovaikutus- ja itsetuntemusopinnot	30		
Vuorovaikutustaidot	30		
Sosiaaliset taidot	32		
Tunnetaidot	34		
Kommunikaatioharjoitukset	36		
Tukiviittomat	38		
Hyvät tavat	40		
Kansalaistietous ja yhteiskunnassa toimiminen	42		
3.1.4 Ilmais- ja taitoaineet	44		
Musiikki	44		
Kuvataide	45		
Kädentaidot	46		
Luova toiminta	48		
Työharjoittelu	50		

1 OPIKELU LEHTIMÄEN OPISTOLLA

1.1 Opiston koulutustehtävä

Lehtimäen erityiskansanopiston koulutustehtävänä on 1.1.2012 voimaan tulleen ylläpitämisluvan mukaisesti järjestää pääasiassa vaikeasti vammaisille henkilöille koulutusta, joka lisää tasa-arvoa ja elämänlaatua, edistää hyvinvointia ja terveyttä sekä ehkäisee yhteiskunnallista ja sosiaalista syrjäytymistä.

Opintokokonaisuudet pyritään suunnittelemaan siten, että ne edistävät em. asioita ja lisäävät yksilön osallisuutta ja tasa-arvoa täysipainoisena yhteiskunnan jäsenenä.

Lehtimäen opisto tarjoaa erityistä tukea tarvitseville henkilöille elinikäisen oppimisen mahdollisuuden. Lehtimäen opiston kantavana teemana on opinnollinen kuntoutus.

Opetus tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä, joka pitää sisällään fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen ja kasvatuksellisen kuntoutuksen sekä internaattikasvatuksen.

Opiskelu sisäoppilaitosmaisessa ympäristössä tukee opiskelijan itsenäistymistä ja antaa mahdollisuuden harjoitella oman elämän hallinnassa tarvittavia yhteisötaitoja.

Opiskelijamme ovat perusopetuksessa opiskelleet yksilöllistettyjä oppimääriä joissakin oppiaineissa. He tarvitsevat erityistä tukea ja ohjausta sekä kattavan opiskelijahuollon päivittäistoimiin ja opiskeluun. Opiskelijat opiskelevat, asuvat ja viettävät vapaa-aikaansa opistolla.

Opistolla opiskellaan lukukauden mittaisilla opintolinjoilla, lyhytkursseilla ja itsenäistymiskursseilla. Opiskelu voi kestää useamman vuoden jatkosuunnitelmista ja elämäntilanteesta riippuen. Opiskelu on yksilöllistä ja sitä voi lisätä muun muassa valinnaisilla opinnoilla.

Vapaa-ajalla on mahdollisuus osallistua moniin erilaisiin toimintoihin ja kerhoihin. Opistolla on oma uimahalli, ratsastuskoulu ja maneesi.

Lehtimäen opiston omistajayhteisö on Erityiskansanopiston kannatusyhdistys ry. Se on perustettu Tampereella alkuvuodesta 1966. Yhdistys ylläpitää Lehtimäen opisto –nimistä erityiskansanopistoa ensisijaisesti erityistä tukea ja ohjausta tarvitseville vammaisille henkilöille, heidän perheilleen ja muille sidosryhmille sekä erityisryhmien opetuksesta, kasvatuksesta ja kuntoutuksesta kiinnostuneille henkilöille.

Lehtimäen opiston toimintaa ohjaa Laki vapaasta sivistystyöstä 21.8.1998/632, Asetus vapaasta sivistystyöstä 6.11.1998/805, Laki vapaan sivistystyön lain muuttamisesta 29.12.2009/1765, YK:n Kehitysvammaisten oikeuksien julistus vuodelta 1971 ja yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 2008 sekä Suomen vammaispoliittinen ohjelma VAMPO 2010–2015.

Opistolla on opetussuunnitelmat Itsenäistymisopintoihin, Opistovuosi oppivelvollisille, Aikuisopintolinjalle (täydennyskoulutusta aikuisille), Opintoseteliopintoihin, Työelämä-opintolinjalle sekä Kesäopintolinjalle.

Opistolla on erillinen suunnitelma opiskelijahuoltoon, turvallisuuteen (lääkehoitosuunnitelma, toimintaohjeet poikkeustilanteisiin) ja kansainväliseen toimintaan.

1.2 Oppimiskäsitys ja opetusmenetelmät

Opistolla annettavan opinnollisen kuntoutuksen taustalla on sekä konstruktivistinen oppimiskäsitys että voimaantumiseen perustuva kuntoutumiskäsitys. Voimaantuminen on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi. Voimaantumisen kautta opiskelija voi säilyttää tai saavuttaa asemansa yhteiskunnan tasavertaisena osallistuvana jäsenenä. Kansanopisto on fyysisen ympäristön lisäksi yhteisö, joka muodostaa sosiaalisen toiminnan yksikön. Se tukee osallistujan sosiaalisia ja yhteisöllisiä taitoja.

Internaattipedagogiikkaan liittyy vahvasti itsensä kehittäminen ja omien vahvuuksien tunnistaminen. Siinä korostuvat elämän kokonaisuus, elämänhallinta, kodinomaisuus, pelisäännöt oppimiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen, aito sosiaalinen ympäristö ja uudet roolit ja tehtävät sekä vastuullisuus toisista ihmisistä.

Opinnollinen kuntoutus on prosessi, joka kehittää psykososiaalisia voimavaroja, oppimisvalmiuksia ja oman elämän hallintaa. Opiskelija toimii prosessissa aktiivisesti asettaen opiskelulleen tavoitteita ja toimii niiden suuntaisesti sekä osallistuu oman oppimisensa arviointiin. Hän tulee tietoiseksi omista voimavaroistaan ja tuen tarpeestaan. Opiskelijan omia voimavaroja tuetaan ja vahvistetaan oppimisen keinoin.

Erilaisten opetusmenetelmien käyttö opetuksessa lähtee opettajan valitsemista ja perustelemista oppimista tukevista työskentelytavoista mm. oppiaineen ja oppijan kognitiiviset taidot huomioon ottaen sekä erilaiset tilannetekijät huomioiden. Opetusmenetelmällisistä ratkaisuista myös neuvotellaan ja sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Pedagogiset menetelmät valitaan tarvittaessa jokaisen opiskelijan henkilökohtaisella arvioinnilla. Oppimista tukevia kuntouttavia toimenpiteitä ovat:

- voimavarojen tukeminen/vertaistuki
- aktivoivan ja kuntouttavan opetusmateriaalin käyttäminen
- lukemisen tekniikan harjoitukset
- eri aistitoimintojen aktivoivat harjoitukset
- yhteistoiminnalliset menetelmät
- internaattipedagogiikka (sosiaalinen vuorovaikutus, itsenäisen elämisen taidot, henkilökohtaisen elämän järjestelytaidot, oireiden hallinta)
- neuropsykiatrinen kuntoutus
- seikkailu- ja elämyspedagogiikka
- itseilmaisun menetelmät (musiikki, kuvataide, draama, kirjallinen ilmaisu, tanssi)
- dialoginen tukeminen
- opiskeluharjoittelu, työn kaltaiset toiminnot

1.3 Toimintamalli

Lehtimäen opiston toimintamalli on ainutlaatuinen. Siihen on yhdistetty kaikki olennaiset asiat, että opiskelu on mahdollista myös paljon apua ja tukea tarvitseville henkilöille.

Toimintamallimme sisältää

- erityisopetuksen
- terveydenhuollon henkilöstön palvelut päivin öin
- ohjattua toimintaa myös iltaisin ja viikonloppuisin
- STEA:n tukemat vapaa-ajan kerhot
- ratsastusta ja vesiliikuntaa viikoittain
- esteettömän ja turvallisen ympäristön
- kuntoutuksen: fysioterapia, allasterapia, toimintaterapia

Opistolla on sopimus Kelan kanssa lääkinnällisestä kuntoutuksesta. Opiskelija voi siirtää Kelan myöntämät terapiat opiston avoterapiayksikölle opintojensa ajaksi.

1.4 Toiminta-ajatus

Kasvamme yksilöllisesti yhdessä kohti elinikäistä oppimista, sivistystä ja hyvää elämää!

Opinnollinen kuntoutus on erityistä tukea tarvitsevan henkilön kokonaisvaltaista opetusta, kuntoutusta ja internaattikasvatusta, joka tapahtuu moniammatillisena yhteistyönä.

Tavoitteena on edistää elinikäistä oppimista, kasvua ja persoonallisuuden kehittymistä sekä kykyä toimia aktiivisena kansalaisena.

Elinikäinen oppiminen tarkoittaa, että ihminen oppii uutta koko elämänsä ajan koulutuksessa, työuransa aikana ja vapaa-ajallakin. Hyvä elämä on yhteisön hyvinvointia, oikeutta onnellisuuden kokemiseen, tietämystä hyvästä elämästä ja elämän mielekkyydestä.

Sidosryhmiä ja kumppaneita ovat opiskelijoiden perheet ja tukihenkilöt, sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, rahoittajatahot, vammaisjärjestöt ja erityisopetusta tai vammaistyöhön liittyviä opintoja järjestävät oppilaitokset.

1.5 Arvot

Yksilöllisyyden ja ainutkertaisuuden kunnioittaminen

Kaikki henkilöt Lehtimäen opistolla ovat arvokkaita ja ainutkertaisia.

Ihmisten välinen tasavertaisuus

Kaikilla Lehtimäen opistolla on oikeus oikeudenmukaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun. Otamme toisemme huomioon, autamme ja kannustamme toisiamme.

Turvallisuus

Lehtimäen opisto on turvallinen opiskelu- ja työympäristö. Teemme työtä yhdessä yhteiseksi hyväksi.

1.6 Visio

Lehtimäen opisto on arvostettu erityistä tukea ja ohjausta tarvitsevien opiskelijoiden aikuisoppilaitos, hyvän elämän akatemia.

Lehtimäen opistoon voi tulla kaikkialta Suomesta kehittämään valmiuksia jatkoopintoja ja elämäntaitoja varten sekä kuntoutumaan ja itsenäistymään.

Lehtimäen opistolla on laaja kumppanuus- ja asiakasverkosto. Se käyttää opiston tuottamia laadukkaita palveluja, joita ovat opetus, asumisvalmennus, kuntoutus ja yhteiskuntaan liittyminen. Opistolla työskentelee osaava, moniammatillisesti toimiva henkilökunta.

1.7 Henkilökunta

Henkilökuntaamme kuuluu, päätoimisia opettajia ja tuntiopettajia, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, terveydenhoitajat, opiskelijahuoltajia, vapaa-ajanohjaajia, ohjaajia, hallinnon henkilökuntaa, ratsastuksenopettajia ja -ohjaajia, ravitsemis- ja puhdistuspalveluiden sekä kiinteistöhuollon henkilökuntaa.

1.8 Opiskeluympäristö

Opiskeluympäristö on turvallinen, moniarvoinen ja avoin. Toisen kunnioittaminen, perusoikeudet ja suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan ovat opistokulttuurin pohja. Kaikessa opiston toiminnassa korostuu yhteisöllisyys, osallistuva kansalaisuus sekä kansainvälisyys, vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta.

Opiston piha-alueen, kuntotalon ja uimahallin, ratsastuskoulun ja liikuntapolun esteettömyydellä ja esteettisyydellä pyritään lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia ja sitoutumista opistoelämään.

Yhteisesti sovitut säännöt lisäävät viihtyisyyttä ja turvallisuutta.

Sisäoppilaitoksessa edistetään oppimisen ohella itsenäistä vastuullista asumista ja kanssakäymistä toisten kanssa.

Opiston ruokailupalvelut tukevat terveellisiä ruokailutottumuksia ja mahdollistavat keskittymisen opiskeluun.

Opisto on avoin oppimisympäristö, joka tarjoaa opiskelijalle mahdollisuudet käyttää vapaa-ajantiloja, tietokoneita ja internetyhteyksiä. Opiskelijan vapaa-ajan toimintaa monipuolistetaan mm. liikuntatilojen ja -välineiden käytön sallimisella, opiskelijoista lähtevien aktiviteettien tukemisella sekä yhteisten tilaisuuksien ja STEA:n tukemalla harrastustoiminnalla.

Oppilaitoksen rauhallinen sijainti maaseudulla eteläpohjalaisessa kulttuuriympäristössä sekä monipuoliset erilaisten opetusmenetelmien käyttöön soveltuvat opetustilat luovat hyvät puitteet menestyksekkäälle opiskelulle.

Koko opistoyhteisöä kokoavana oppimistilanteena järjestetään yhteisiä tapahtumia. Ne ovat yhteisökasvatusta, joiden tavoitteena on lisätä kansanopiston opiskelijoiden välistä kanssakäymistä sekä opiskelijoiden ja henkilöstön keskinäistä yhteenkuuluvuuden tunnetta.

1.9 Opetusjärjestelyt ja opintokirja

Lehtimäen opiston opetuksen tavoitteena on opetussuunnitelman mukaisesti kohottaa opiskelijoiden yleissivistystä ja edistää heidän jatko-opintojaan, laajentaa opiskelijoiden yhteiskunnallista tietämystä sekä tukea heidän persoonallista kehitystään.

Opetus jakautuu 1–3 vuotta kestäväan pitkäkestoiseen, vähintään lukuvuoden mittaiseen koulutukseen. Tarvittaessa koulutus voi kestää useammankin vuoden. Toteutamme myös lyhytkurssitoimintaa, jonka kesto vaihtelee kahdesta vuorokaudesta vähintään kahdeksan viikkoa kestäviin opintosetelijaksoihin.

Lukuvuoden aikana on kahdesta kolmeen jaksoa, joista kukin on pituudeltaan noin 13–20 viikkoa. Jokaiselle jaksolle laaditaan oma työjärjestys.

Opinto-ohjelmaa laadittaessa korostuvat yksilölliset ratkaisut, jotka tukevat opiskelijan oppimisprosessia kokonaisvaltaisesti. Tarkoituksena on ottaa huomioon kunkin opiskelijan yksilölliset edellytykset, ominaisuudet ja tulevaisuuden suunnitelmat.

Opintolinjoille hakijat saavat opintokirjan kurssivalintojen suorittamista ja opiskelun tavoitteiden määrittelyä varten. Opintokirjaan kootaan myös opiskelijaa koskevat yhteystiedot sekä opiskelijahuoltoon ja terveydenhoitoon liittyvät asiat. Koulutuskokeilussa olleille opintokirja lähetetään opiskelupaikkavarmistuksen mukana.

1.10 Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma

Jokaiselle opiskelijalle laaditaan yhteistyössä hänen huoltajiensa kanssa henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), jossa huomioidaan opiskelijan tarpeet, toiveet, kyvyt ja valinnat.

Opiskelijan nykyiset ja tulevat olosuhteet pyritään ottamaan huomioon ja suunnittelemaan opiskelu kokonaisvaltaiseksi toiminnaksi, joka tukee opiskelijan tulevaisuuden suunnitelmia ja tavoitteita.

Opinnollisen kuntoutuksen tavoitteet tarkennetaan pedagogisen arvioinnin perusteella, moniammatillista asiantuntemusta hyväksi käyttäen ja opiston pedagogisiin periaatteisiin pohjautuen.

HOKSin pohjana käytetään mahdollisuuksien mukaan edellisessä oppilaitoksessa laadittu HOJKS tai ns. siirtohojks, josta ilmenee aikaisempi opiskelu. Valintoja tarkistetaan aina tarvittaessa lukuvuoden kuluessa.

2 ITSENÄISTYMISSOPINNOT

Itsenäistymisen opintolinjan opintojen tavoitteena on hankkia lisää valmiuksia omaan mielekkääseen arkeen ja psyykkiseen, fyysiseen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.

Opinnoissa painotetaan itsenäistymistä ja kodista irtaantumista, asumisessa tarvittavia tietoja ja taitoja, osallistumista työ- ja harrastustoimintaan, itsehoitoa ja henkilökohtaista hyvinvointia ja aktiivista osallisuutta sekä omassa lähiyhteisössä että yhteiskunnan jäsenenä.

Itsenäistymisen ja arjen hallintataitojen opinnoissa harjoitellaan mm. säännöllistä vuorokausirytmää, työn, opiskelun, kodintöiden, vapaa-ajan ja levon rytmittämistä, terveellistä ruokailua, hygienia-asioita sekä asiointia ja rahan käyttöä.

Arjen taitojen opiskelussa painottuvat asumisessa tarvittavat tiedot ja taidot. Opintoja voidaan painottaa kotitalouteen ja kädentaitoihin.

Tiedollisten valmiuksien opintoja ovat äidinkieli, matematiikka ja tietoyhteiskuntataidot.

Opinnoissa perehdytään myös itsetuntemuksen lisäämiseen, omien vahvuuksien ja kehitettävien alueiden tunnistamiseen sekä vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja terveellisten elämäntapojen omaksumiseen.

3 OPETUSSUUNNITELMA

Keskeisinä toimintaperiaatteina on kokonaisvaltaisuus ja toiminnallisuus. Opetuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle mahdollisuus opiskella juuri hänen elämäntilanteessaan tarpeellisia tietoja ja taitoja, motivoida ja valmistaa opiskelijaa mahdollisia jatko-opintoja varten, totuttaa opiskelijaa oma-toimisuuteen, valintatilanteiden ratkaisuun ja työvaltaiseen opiskeluun, vahvistaa opiskelijan persoonallisia lahjoja ja hänen vahvoja alueitaan kehittämällä itseohjautuvuutta ja itsearviointia.

Oppisisältöinä ovat kansanopistojen opinnollisen kuntoutuksen suosituksen mukaiset osa-alueet. Itsenäistymisopintojen lukuvuoden kesto on 40 opintoviikkoa.

Opiskelijaa valitsee oman kiinnostuksensa mukaan valinnaisopintoja täydentämään opintojaan. Valinnaisopintojen sisällöt ja tavoitteet sivulla xx). Opintovuoden aikana voidaan tarvittaessa aloittaa uusia kursseja, joten opetussuunnitelma voi elää ja muuttua.

Opiskeltavia asioita ovat mm.

- äidinkieli, matematiikka ja tietotekniikka
- kotitalous ja asumisvalmennus
- kädentaidot
- musiikki
- kuvataide
- luova toiminta
- tunnetaidot
- vuorovaikutustaidot
- sosiaaliset taidot
- motoriset taidot
- arkielämän taidot, asiointi
- terveystieteet ja aistiharjoitukset
- liikunta
- yhteiskunnassa toimiminen
- työelämään valmentautuminen

3.1 Itsenäistymisen ja arjenhallintataitojen opinnot

3.1.1 ARJENHALLINTATAITOJEN OPINNOT

Tavoite	Asumisvalmennuksen tavoitteita: • lisätä opiskelijan valmiuksia mahdollisimman itsenäiseen asumiseen omassa asunnossa, tukiasunnossa, asuntolassa tai palvelutalossa • ottaa huomioon opiskelijan opiskelun jälkeen tuleva asumistilanne ja kotipaikkakunnan olosuhteet sekä kehittää tarpeellisia taitoja • harjoitella arkielämäntaitoja ja pyrkiä edistämään opiskelijan elämänhallintaa, itsenäistymistä ja hyvinvointia. Arkielämäntaitojen tavoitteena • on tarjota tietoja ja opetella taitoja elämän haasteiden kohtaamiseen ja käsittelyyn. • kehittää opiskelijan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä itseohjautuvuutta • auttaa opiskelijaa löytämään sopivia vapaa-ajanviettopaikoja ja harrastuksia omassa kodissaan ja lähiympäristössä.
Sisältö	Asuminen Mietitään oman huoneen viihtyvyyteen vaikuttavia tekijöitä. Pohditaan mitä merkitystä sisustuksella on viihtyvyyteen ja unen laatuun. Perehdytään miten huoneesta saa rauhallisen lepopaikan. Mietitään kodin turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Kartoitetaan kodin yleisimmät vaaranpaikat. Puhtaanapito Perehdytään ylläpitosiivoukseen, mitä on päivittäinen ja viikoittainen siivous ja niiden ero. Tunneilla harjoitellaan viikkosiivouksen työvaiheet kirjallisen tai kuvallisen ohjeen mukaisesti (omatoimisuuteen pyrkiminen). Huolehditaan tavaroiden ja vaatteiden järjestäminen paikoilleen (kaappiin, pyykkiin, roskeen jne.). Harjoitellaan huoneen imurointia, pölyjen pyyhintää ja lattian pesemistä.

	Opetellaan valitsemaan tarkoituksenmukainen puhdistusmenetelmä ja -aine eri pinnoille ja lialle, sekä mahdollinen suojarustus. Hygieenisuus ja ergonomia huomioidaan siivoamisessa. Mietitään mikä on huoneen järkevä tuulettaminen vuodenaika huomioiden. Opetellaan mattojen ja petivaatteiden oikeaoppinen tamppaus/tuuletus, sekä vuoteen puhtaanapito, lakanoiden vaihtaminen ja petaus. Harjoitellaan wc-tilojen puhdistusta erityisesti hygieenisuus ja suojarusteet huomioiden. Siivouksen lopuksi harjoitellaan siivousvälineiden puhdistusta ja paikalleen laittoa käytön jälkeen. Asumisvalmennuksen tunneilla voidaan myös perehtyä kodin kausiluontoiseen puhdistukseen ja pieniin huoltotöihin. Harjoitellaan esimerkiksi ikkunoiden pesua ja verhojen vaihtamista, lampun vaihtamista, pariston vaihtoa (esim. kaukosäädin), kukkien hoitoa ja mullanvaihtoa, imurin pölypussin vaihtoa, pyykinpesukoneen nukkasihdin putsasta, kahvinkeitTIMEN puhdistamista jne.
	Vaatehuolto • vaateen puhdistuksen tarve; milloin vaate on likainen ja pesun tarpeessa ja milloin tuulettaminen riittää. • vaatteiden säilytys (sisävaatteet/ulkovaatteet). yleisimmät pesumerkit tarkoittavat. • pyykinpesussa vaatteiden lajitteleminen värien ja pesulämpötilan mukaan, sekä harjoitellaan pyykinpesun muita esitöitä (esim. tahrannoisto). Opetellaan pyykinpesukoneen käyttämistä, sekä oikeaoppista pyykin kuivatusta (koneellinen/pyykitelineessä/ ulkona). Harjoitellaan puhtaan pyykin jälkikäsittely (viikkaus/ silitys). • jalkineiden hoito vuodenaika ja keli huomioiden. Tutustutaan miten kengät kannattaa laittaa kuivumaan, mikäli ne ulkoillessa ovat pahasti kastuneet. Mietitään, milloin kengät tulee uusia ja mitä rikki menneille kengille voi tehdä (suutari/roskis).

	Vapaa-aika ja harrastusmahdollisuudet Mietitään mitä kaikkea voi harrastaa kotona yksin tai yhdessä kavereiden kanssa. Tutustutaan lähialueen tarjoamiin harrastusmahdollisuuksiin.
	Arkielämäntaidoissa harjoitellaan ongelmanratkaisutaitoja ja pyritään edistämään opiskelijan elämänhallintaa, hyvinvointia, itsetuntemusta sekä ehkäisemään ahdistusta ja masennusta. • hyvä arki, toiminta ja ajankäyttö • hyvä päivä, nukkuminen, ruokailu, liikkuminen ja mukavien asioiden tekeminen • hyvinvointi, stressi ja ongelmienratkaisu • ongelmanratkaisutyökaluja, hyvinvointi, stressi, stressin hallinta ja rentoutuminen • tunteiden ja ajatusten tunnistaminen • omien tunteiden ja ajatusten tunnistaminen ja hyväksyminen • itsetunto ja ajatusten muuttaminen • itsetuntemus, itsetunto, omien ajatusten muuttaminen • sosiaaliset suhteet ja taidot • yksinäisyys, yksin oleminen, sosiaalinen verkosto ja kanssakäyminen, oikeus jämmäkkyyteen, anteeksianto • hyvä arki ja hyvä elämä – ole oman elämäsi tähti • hyvän elämän rakennuspalikat, arvot ja asenteet, unelmat, oman elämänpolun laadinta

Opetus- menetelmät	Asumisvalmennus räätälöidään opiskelijakohtaisesti, sen mukaan mikä on tarpeenmukaista, mielekästä ja järkevää opiskelijan kyvyt ja tulevaisuus silmällä pitäen. Opetusryhmän koko vaihtelee yksilöopetuksesta pienryhmäopetukseen. Oppitunteja pitävät opettajat, asumisvalmennusohjaajat ja ohjaajat, sekä toisinaan opiskelijoilla on mukana myös toimintaterapeutti. Tunneilla harjoitellaan viikkosiivouksen työvaiheet kirjallisen tai kuvallisen ohjeen mukaisesti (omatoimisuuteen pyrkiminen), jotka helpottavat työvaiheiden hahmottamista ja edesauttavat omatoimisuutta. Arkielämäntaitoa opiskellaan opiskelijälähtöisesti, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukien. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijoiden arki, kasvu ja kehitys huomioiden opiskelijoiden omat lähtökohdat sekä ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. • yksilö- pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä • oman hyvinvoinnin arviointia tehtävien kautta ja keskustelemalla • opetuskeskustelu tekemällä ja kokemalla oppiminen opiston arjessa; aamu- ja iltatoimet, ruokailut, vapaa-ajantoiminta, liikunta ym. harrastukset ja kerhot • yhteiset tapahtumat ja teemapäivät, pelastautumisharjoitukset pelit ja leikit, draama, internetin hyödyntäminen
Opetus- järjestelyt ja -ympäristö	Oppitunnit järjestetään opiskelijan omalla asunnolla, asumisyksikössä tai lähiympäristössä.
Opetus- materiaali	Opetuksessa hyödynnetään kirjallisia- ja kuvallisia ohjeita, mallintamista sekä sanallista ohjausta.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60, lisäksi itsearviointi ja palautekeskustelut

Tavoite	• tukea itsenäistä asumista ja elämää • edistää ravitsemukseen liittyviä terveellisiä elämäntapoja • kehittää taloudellista ajattelua • edistää yhteisöllisyyttä, tasa-arvoa ja tapakulttuuria
Sisältö	Opiskelija harjoittelee: • erilaisiin raaka-aineisiin, puolivalmisteisiin, sekä ruokiin tutustumista ja niiden tunnistamista • terveellisten raaka-aineiden valintaa ja suositeltavia ruoanvalmistusmenetelmiä • hygieenisten työtapojen, siisteyden ja järjestyksen ylläpitämistä • tarkoituksenmukaisten työvälineiden valitsemista ja käyttöä • tavallisimpien kotitalouskoneiden käyttöä • ergonomista työskentelyä ja työturvallisuuden huomioimista • mittaamista ja punnitsemista käytännössä • pöydän kattamista, sekä hyviä ruokailu- ja pöytätapoja • raaka-aineiden ja ruokien säilyttämistä ja säilyvyyttä • astioiden, keittiövälineiden, koneiden ja laitteiden puhdistamista turvallisuus huomioiden • keittiön puhtaanapitotöitä (tasot, lattiat, jätehuolto)
Opetus- menetelmät	• toiminnallisuus; yksilö- paritehtävinä sekä pienryhmissä • tehtäviä kirjallisesti / kuvitettuna, kyselevä opetus • pelit

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opiskelijat harjoittelevat opetuskeittiöllä ja asumisvalmennusyksikön pienkeittiössä ruoanvalmistusta ja leivontaa sekä tutustuvat erilaisiin kotitalouden töihin. Opiskelijaa ohjaa opettaja tai ohjaaja. Tarvittaessa opiskelijaa avustavat opettaja, ohjaajat tai henkilökohtaiset avustajat.
Opetus-materiaali	• VAVA 1 ja 2, kuvalliset ruoka- leivontaohjeet • Papunetin ruokaohjeet • Kuvakortit • Kuvalliset keittokirjat ja netin blogit ja ruokasivustot • Opetuskeittiön käsikirjasto
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Itsearviointi, arviointikeskustelu.

Tavoite	• oppia asioimaan mm. päivittäistavarakaupassa, apteekissa, postissa, kirjastossa ja pankissa • harjoitella henkilökohtaisten ostosten tekemistä, ostoslistan kirjoittamista, ostoksien tekemistä ostoslistan mukaan ja rahan arvon tunnistamista. • oppia löytämään ostettavat tuotteet ja harjoitella maksutilanteissa toimimista.
Sisältö	• tutustutaan eri palvelutuottajiin • asiointin eri vaiheiden harjoittelua • rahanarvon tunnistamista, rahankäytön ja eri maksutapojen harjoittelua • suunnittelua asiointipäivien tarpeesta ja henkilökohtaisesta avusta • hyvien asioimistapojen harjoittelua teoriassa ja käytännön tilanteissa • harjoitellaan henkilökohtaista asioimista pankissa, kaupassa, apteekissa, kirjastossa, parturissa sekä terveyskeskuksessa ja virastoissa • turvallista asiointia netissä sekä tiedon ja lomakkeiden haku • tutustutaan palvelutuottajien eri tuotevalikoimiin ja järkeviin valintoihin • oman talouden kirjanpidosta sekä säästämistä
Opetusmenetelmät	Sisällön mukaisia asioita harjoitellaan sekä teoriassa että käytännössä erilaisissa asioimispaikoissa.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Asiointia opetellaan ja harjoitellaan lähes päivittäin myös eri tilanteissa. Opetus suunnitellaan opiskelijan yksilöllisestä tarpeesta ja tavoitteista. Opetuksessa tutustutaan tämän päivän asiointimenetelmiin sekä toimintatapoihin.
Opetusmateriaali	• opetuskäyttöön soveltuvat leikkirahat, mainokset yms.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Sanallinen arviointi, itsearviointi ja palautekeskustelut

Aistien avulla ihminen saa tietoa ympäristöstään ja kehon sisällä tapahtuvista muutoksista. Aistinsolut reagoivat ärsykkeisiin ja muuttavat ne sähköisiksi signaaleiksi, jotka kulkevat hermoratoja pitkin aivoihin. Kullakin aistilla on aivoissa oma alueensa, jossa aistimus syntyy.

Tavoite	Aistiharjoitusten tarkoituksena on saada opiskelija kiinnostumaan eri aistien käytöstä, oppia käyttämään niitä oikein. Aistiharjoitusten tavoitteena on opettaa tekemään havaintoja ympäristöstä, sen ilmiöistä ja herättää ihastusta ja ihmetystä.	
Sisältö	- perusaistien käyttö - fysioakustiseen tuoliin tutustuminen ja sen käyttö	
Opetusmenetelmät	- työskentely opettajan ja/tai ohjaajan kanssa - pari- ja ryhmätyöskentely - oppimistehtävät	- käytännön harjoitteet - luonnossa liikkuminen - siedättäminen
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa ja ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii aistiluokka tai luokkatila.	
Opetusmateriaali	- Aistiseikkailu kirja ja kortit - Äänilotto tilanteet - Tunnista viisi aistia eri ympäristöistä -peli - Äänilaatikko	- Tunnista muodot ja sovita alustalle - Tuntodomino -peli - Tactile discs -hand and feet - Fysioakustinen tuoli
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä opiskelijan havainnointi. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.	

Tavoite	Motorisilla perustaidoilla tarkoitetaan niitä taitoja, joiden turvin ihminen selviytyy elämän eritilanteista itsenäisesti. Ne voidaan luokitella tasapainotaitoihin, liikkumistaitoihin ja käsittelytaitoihin. Motorisia perustaitoja ovat käveleminen, juokseminen, hyppääminen, heittäminen, kiinniottaminen, potkaiseminen ja lyöminen. Hienomotorisia taitoja ovat sorminäppäryys sekä silmän ja käden yhteistoiminta. Ne luovat entistä parempaa pohjaa mm. piirtämiselle, kirjoittamiselle, askartelulle tai soittimen soittamiselle. Esim. oikean kynäotteen oppiminen tai kengännauhojen solmiminen voi vaatia tavallista enemmän työtä.
Sisältö	Motoristentaiteiden tunneille sisältö määräytyy tarkemmin opetusryhmän valmiuksien ja tavoitteiden mukaisesti. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan erityyppisiä harjoitteita, pelejä ja toimintoja, joiden tavoitteena on kehittää karkea- ja hienomotorisia taitoja.
Opetusmenetelmät	ryhmä/pienryhmä/yksilöopetus kunkin kohderyhmän mukaisesti.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa/ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila. Käytännön harjoituksia Opetusta voidaan antaa kohderyhmän ja tavoitteen mukaisesti mm. • liikuntasalissa • kuntosalissa • opiston piha-alueella ja lähimaaston ulkoilureiteillä • aistitilassa tai muussa soveltuvassa luokkahuoneessa
Opetusmateriaali	Välineistönä tunneilla voidaan käyttää mm. soveltavan liikunnan välineitä, pihapelejä, soveltuvilta osin lautapelejä ja erilaisia luovia toimintoja.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Sanallinen arviointi, itsearviointi ja palautekeskustelut

Muuttovalmennus on elämänmuutokseen valmentamista ja sen pehmentämistä. Muuton myötä muuttuvat päivittäiset toiminnot ja ympäristö sekä osin myös ihmissuhteet. Muuttamiseen liittyy sekä käytännöllisiä että tunne-elämän haasteita.

Tavoite	Muuttovalmennuksen avulla tuetaan opiskelijaa/muuttajaa ja hänen läheisiään elämänmuutoksessa ja näin mahdollistetaan turvallinen, miellyttävä ja onnistunut muutto. Tavoitteena on selventää, mitä muuttaminen tarkoittaa, miten se tulee vaikuttamaan elämään ja mitä käytännön järjestelyjä muuttamiseen liittyy. Muuttovalmennuksen yhteydessä siirretään opiskelijasta saatu tieto-taito uuteen ympäristöön.	
Sisältö	• Minä, vahvuuteni ja taitoni • Asiat, joista pidän ja en pidä • Näitä asioita haluan oppia • Elämänhistoriani, nykyinen elämäni • Minulle tärkeät ihmiset • Haastavat ja vaaralliset tilanteet	Tämänhetkinen tukeni • Mitkä asiat ovat elämässäni hyvin tällä hetkellä • Mitä asioita haluaisin muuttaa • Mahdolliset tapaamiset ja tutustumiset
Opetusmenetelmät	• työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa • pari- ja ryhmätyöskentely • oppimistehtävät • käytännön harjoitteet • saattaen vaihtaen -tiedonsiirto • yksilökeskeinen elämänsuunnittelu, aktiivinen tukeminen ja toiminnallisuus	

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa ja ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja mahdollinen uusi asumisympäristö.
Opetus-materiaali	• Vernerinet -muuttaminen ja muuttovalmennus • Omaan kotiin -muutto-opas sinulle, RAY • Opas onnistuneen muutos avuksi kehitysvammaisille ihmisille ja heidän läheisilleen - Vammaispalveluhanke 2013 • kuvalliset, tunneille valmistetut opetusmateriaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään myös palautekeskusteluja.

3.1.2 TERVEYS JA HYVINVOINTI

Tavoite	• edistää opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. • kehittää opiskelijan tietoja ja taitoja terveydestä ja terveyttä edistävästä ja haittaavista elämäntavoista. • harjoitella vastuun ottamista ja toimimista oman ja toisten terveyden edistämiseksi omien resurssiensa puitteissa.
Sisältö	• hygieniosaaminen (kehon osien nimeäminen) • esim. käsienvpesun tärkeys, henkilökohtainen hygienia, suuhygienia • oman lähiympäristön käytänteet terveydenhoidossa • esim. terveydenhoitaja; vastaanotto ja puhelinnumero, apteekkiasiointi • sään mukainen pukeutuminen • liikunnan, ravinnon ja levon merkitys terveyteen • ravinto: lautasmalli, terveellinen / epäterveellinen ruoka • liikunta: merkitys terveydelle, suositukset pääpiirteissään • lepo: unen merkitys ja määrä, iltatoimet sekä nukkumishygienia • mielen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä • keinoja hyvinvoinnin lisäämiseksi; mm. harrastukset ja luova toiminta, sosiaalinen verkosto / ihmissuhteet • murrosikä, seurustelu • aikuisuuteen kasvaminen • seurustelun pelisäännöt • seksuaalikasvatus • itsemääräämisoikeus → seksuaalioikeudet • turvallinen arki, arkielämän ensiaputaidot • esim. pienten haavojen ja palovammojen hoito kotona, kuumeen mittaaminen • tavallisempien tartuntatautien itsehoito esim. flunssa, päänsärky • toiminta hätätilanteessa • päihteet ja niiden vaikutus terveyteen

Opetus- menetelmät	Terveystietoa opiskellaan oppilaslähtöisesti, toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukien. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijoiden • arki, kasvu ja kehitys huomioiden opiskelijoiden omat lähtökohdat sekä ajankohtaiset terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. • yksilö- pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä toiminnallisuutta korostaen • oman hyvinvoinnin ja terveysosaamisen arviointia tehtävien kautta ja keskustelemalla • opetuskeskustelu • tekemällä ja kokemalla oppiminen opiston arjessa; aamu- ja iltatoimet, ruokailut, vapaa-ajantoiminta, liikunta ym. harrastukset ja kerhot • yhteiset tapahtumat ja teemapäivät, pelastautumisharjoitukset • pelit ja leikit, draama, internetin hyödyntäminen
Opetus- järjestelyt ja -ympäristö	• pienryhmät, eriyttäen opiskelijoita omien resurssiensa mukaan • opiston eri tilat ja tilanteet arjessa • terveyskasvatustunnit pääasiallisesti luokkatiloissa
Opetus- materiaali	• Arjen ABC • Papunet, Vernerin ja Internet • Mielen hyvinvointi -materiaalit • alan kirjallisuus ja oppikirjat
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Oman terveysosaamisen itsearviointi ja palautekeskustelut

Tavoite	• kehonhahmotuksen ja motoristen taitojen kehittyminen • yleiskunnon kehittyminen • oma-aloitteiseen liikkumiseen motivoituminen • eri liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen • vuorovaikutus- ja ryhmässä toimimisen taitojen kehittyminen • uimataidon kehittyminen ja uintiin sopivien apuvälineiden löytyminen, jotta opiskelija pystyisi liikkumaan vedessä mahdollisimman itsenäisesti • opetella huolehtimaan henkilökohtaisesta hygieniasta.	
Sisältö	Liikuntatuntien sisältö suunnitellaan kullekin ryhmälle sopivaksi ryhmäläisten taidot ja tarpeet huomioon ottaen. Tunnit sisältävät esim. seuraavia aihealueita:	
	• liikunnalliset pelit ja leikit • kehonhahmotusharjoitukset • motoristen taitojen harjoittelu • lenkkeily, yleisurheilu, suunnistus • palloilulajit	• kuntosaliharjoittelu • musiikkiliikunta • talviliikuntalajit (mahd. mukaan) • uinti • hygienian hoito
Opetusmenetelmät	• ryhmä- / pienryhmäopetus • uinnissa yksilöopetus	
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	• liikuntasali ja kuntosali • uimahalli, jossa kolme erilaista allasta (180 cm ja 90 cm syvät altaat sekä 100 cm syvä terapia-allas) • hiekkakenttä, nurmikenttä, hiekkatekonurmella päällystetty monitoimikenttä ja pururata • opiston pihapiiri sekä Lehtimäen Keskikylän alue.	

Opetus- materiaali	- Ryhmä Liikkeelle! / Jukka Kataja, Timo Jaakkola, Jarmo Liukkonen - Aivojumppaopas / Paul E. Dennison, Gail E. Dennison - Kadonnut avain / Maiju Mäki - Maharumpu / Päivi Vannasmaa, Maija Lukkarinen - Mopa – Motoriikka paremmaksi - Kehonhahmotuskortit - Motoriikkakortit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Myös itsearviointi ja palautekeskustelut.

3.1.3 VUOROVAIKUTUS- JA ITSETUNTEMUSOPINNOT

Yksilön vuorovaikutustaidot vaikuttavat siihen, miten yksilö toimii ryhmän jäsenenä.

Vuorovaikutustaitoja ovat mm. kuuntelemisen ja havainnoinnin taidot, taito osoittaa tukea, taito ottaa ja pitää puheenvuoroja, taito jatkaa toisen puheenvuorosta ja taito ylläpitää keskustelua.

Opiskelijan vuorovaikutustaidot vaikuttavat siihen, miten hän selviää arjen tilanteista, saa luotua ystävyyssuhteita, hyväksytään ryhmän jäseneksi, miten opiskelija toimii ryhmän jäsenenä ja kykenee toimimaan yhteiskunnan jäsenenä.

Tavoite	Tavoitteena on kehittää • itseilmaisua erilaisin kommunikaatiokeinoin • taitoa luoda katsekontakti ja aloittaa keskustelu • taitoa ilmaista omia mielipiteitään hienotunteisesti • taitoa jatkaa toisen puheenvuorosta, ylläpitää keskustelua ja päättää keskustelu
Sisältö	Tunneilla käsitellään hyvän vuorovaikutuksen piirteitä, esittäytymistä, keskustelutaitoja, harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista sekä palautteen antamista ja saamista. Tuntien aikana päivän teemaa käsitellään keskustelemalla ja tekemällä teemaan liittyviä toiminnallisia harjoitteita. Tunneilla käytetään ja harjoitellaan henkilökohtaisten ja eri kommunikaatiovälineiden käyttöä.
Opetusmenetelmät	• työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa • pari- ja ryhmätyöskentely • oppimistehtävät • erilaiset opetusmateriaalit

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla avustaa ohjaajia. Oppimisympäristönä toimii luokkatila.
Opetus-materiaali	• Pärjää porukassa –sosiaaliset taidot • Olen jotakin erityistä - kuinka kertoa lapsille/ nuorille heidän autismistaan tai aspergerin oireyhtymästään. Tunneille valmistetut kuvalliset materiaalit.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä opiskelijan havainnointi arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Sosiaaliset taidot merkitsevät sosiaalisesti hyväksyttyä käyttäytymistä, kun ihmiset ovat tekemisissä toistensa kanssa. Ihmisen omaksumissa sosiaalisissa taidoissa näkyy hänen kykynsä arvostaa ja kunnioittaa muita, ottaa huomioon heidän oikeutensa ja käyttäytyä sovittujen sääntöjen mukaan. Sosiaalisissa tilanteissa sanattomalla viestinnällä, kuten kehon kielellä on oma merkityksensä. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan kykyä olla muiden ihmisten seurassa. Sosiaalisesti taitava opiskelija osoittaa kykyä sopeutua uuteen opiskeluympäristöön ja uusiin ihmisiin. Hän osaa toimia oikein erilaisissa tilanteissa sekä tuttujen että vieraiden ihmisten kanssa.

Tavoite	Tavoitteena on • noudattaa hyviä käytöstapoja ja hienotunteisuutta ihmisten kohtaamistilanteissa • oppia selviytymään arjen sosiaalisissa tilanteissa • oppia pyytämään apua • kohteliaisuuksien esittäminen ja vastaanottaminen • oppia ymmärtämään toisen ihmisen tunteita ja niiden merkityksiä • harjoitella henkilökohtaisten asioiden hoitamista mm. kaupassa ja pankissa • oppia olemaan julkisissa tilaisuuksissa, liikennevälineissä
Sisältö	• esittely ja tervehtiminen • keskustelutaito, ohjeiden kuunteleminen, kysyminen • palautteen antaminen ja saaminen • omien ja toisten tunteiden tunnistaminen • itsetunto • pettymysten sietäminen • oman vuoron odottaminen • sosiaalisten tilanteiden harjoittelu

Opetus- menetelmät	Sosiaalisia taitoja voi parantaa lisäämällä itsetuntemusta. Omia tunteitaan ja ajatuksiaan voi opetella tunnistamaan ja ilmaisemaan. Omien tunteiden tunnistaminen antaa pohjaa myös toisten tunteiden tunnistamiselle ja hyväksymiselle. Itsetuntemuksen lisäämisessä ja omien tunteiden tunnistamisen apuna voi käyttää. Mallittaminen, palaute. Sosiaalisista taidoistaan voi pyytää palautetta läheisiltä ihmisiltä. sekä esimerkiksi avun pyytämistä ja antamista, ohjeiden kysymistä ja jämäkkyyden ilmaisemista.
Opetus- järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa/ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila. Käytännön harjoituksia
Opetus- materiaali	• Sosiaaliset kuvatarinat -kirja • Pärjää porukassa, sosiaaliset taidot -kirja • Nyytin Elämäntaitokurssin harjoituksia • Ihmiseltä ihmiselle –sosiaaliset taidot • Kuvalliset, tunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä opiskelijan havainnointi arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Omien tunteiden tiedostaminen on tunnetaitojen ja itsetuntemuksen perusta. Sitä tarvitaan myös toisten tunteiden hahmottamisessa ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Tunteiden ymmärtäminen kattaa myös kyvyn nähdä niiden syitä ja seurauksia. Tunteita ymmärtävä kykenee tekemään pieniä arjen päätöksiä, eikä erehdy niin helposti elämän suuremmissakaan valinnoissa.

Tavoite	Tunnetaitojen tavoitteena on, että opiskelija pyrkii mahdollisimman rehellisesti tunnistamaan omia kokemuksiaan, niihin liittyviä tunnetilojaan ja niiden vaikutuksia. Tunnetaitojen tavoitteena on • oppia tuntemaan omaa itseään, voimavaroja, hyväksyä itsensä, omat rajoituksensa sekä oppia toimimaan omien resurssiensa puitteissa. • oppia tunnistamaan ja nimeämään tunteita, kääntämään kielteisiä tunteita myönteisempään suuntaan ja hallitsemaan tunteitaan • omaksua myönteinen suhtautuminen elämään, oppia ottamaan toiset ihmiset huomioon, saamaan uusia kaverisuhteita, selviytyä ryhmätilanteissa ja siten välttyä syrjäytymiseltä.
Sisältö	• minäkäsityksen muodostuminen, oma keho • itsetunto, oma identiteetti • voimavarani, hyvä minussa • mistä tunteet tukeva, tunteita kuvaavat sanat ja kuvat • perustunteet: ilo, suru, viha, pelko • miten tulla toimeen toisten kanssa, toisten huomioonottaminen • ristiriitatilanteista selviytyminen, arvostelun ja epäonnistumisen kestäminen, palautteen ja epäonnistumisen kestäminen • toiminnan ja käyttäytymisen säätely • vaikutus terveyteen ja yleiseen hyvinvointiin

Opetus- menetelmät	• keskustelut kuvien ja kuvakirjojen tapahtumista • erilaiset askartelut ja kynätehtävät • roolileikit, draamatilanteet • pelit, joissa opitaan sääntöjen noudattamista, voittamista ja häviämistä
Opetus- järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antavan henkilöstöryhmän edustaja ja opiskelijoiden tasosta riippuen tunnilla avustaa 1–5 ohjaajaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila.
Opetus- materiaali	• Tunteet tutuiksi –tehtäväkortit • Pärjää porukassa –sosiaaliset taidot • Haastava käytös –taskukirja • Tunnetaidot –perhepeli • Minä, tarpeet ja tunteet –vihkonen • Tunteesta tunteeseen – ihmismielen tarinat kuvin ja sanoin • Tunnepeli • Feelings –tunnekortit • Nalle -kortit • kuvalliset, tunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Kommunikaatiolla tarkoitetaan tietoista vuorovaikutusta, jossa ihmiset ilmaisevat, vastaanottavat ja tulkitsevat viestejä. Viestinnässä on samanaikaisesti kyse sanomien välittämisestä, merkitysten tuottamisesta ja yhteisen ymmärryksen rakentamisesta. Yleisimmin tämä kommunikaatio tapahtuu puheella, jota eleet, ilmeet, äänensävyt ja toiminta tukevat. Ihmisten välinen viestintä tapahtuu usein puhutun kielen avulla, mikäli tietoa ei tarvitse siirtää pitkiä matkoja. Viestintä voi olla myös sanatonta: ihmisen ilmeet ja eleet kertovat tunteista, mielialasta ja asenteista.

Tavoite	Kommunikoinnin tavoitteita ovat vuorovaikutuksen valmiuksien ja taitojen ylläpitäminen ja kehittyminen, puheen ja kielen kehityksen tukeminen, puheilmaisun selkiyttäminen, kielellisten taitojen kuntoutus ja kommunikointi puhetta korvaavilla keinoilla.
Sisältö	• kuvallisten ohjeiden käyttäminen • sanattomat viestintäkeinot • kommunikaatiomenetelmiin ja välineisiin tutustuminen • oman kommunikaatiomenetelmän harjoittelu
Opetus- menetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely • opettajan ja / tai ohjaajan opetus ja ohjaus • keskustelut kuvien ja kuvakirjojen tapahtumista • erilaiset askartelut ja kynätehtävät • pelit, joissa opitaan sääntöjen noudattamista, voittamista ja häviämistä • selkokieli • puhetta tukevat ja korvaavat kommunikaatiokeinot (AAC)

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla avustaa ohjaajia. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja lähiympäristö.
Opetus-materiaali	• kuvaohjelmat, kuten PCS -kuvat, Kerro kuvin -ohjelma ja Papunetin kuvaohjelma, muut kuvat • valmiit kuvamateriaalit • opiskelijan omat kommunikaatiovälineet • oppitunneille valmistetut materiaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Kommunikoinnin arvioinnissa kartoitetaan henkilön kyky olla vuorovaikutuksessa ja kommunikoida sekä tarve kommunikoinnin apuvälineisiin. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunteilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Tukiviittomat ovat viittomakielen viittomia, joita käytetään puheen rinnalla, selkeyttämässä ja täydentämässä puhetta. Viittominen mahdollistaa kommunikoinnin ja kanssakäymisen toisten ihmisten kanssa silloin, kun puhe ei toimi kommunikointi-keinona. Viittominen mahdollistaa myös käsitteiden käytön ja edistää siten kielellisten ilmaisukeinojen kehittymistä.

Tavoite	Tavoitteena on kommunikaation kehittäminen viittomamerkkien avulla. Opiskelija rohkaistuisi käyttämään viittomamerkkejä kommunikaationsa tukemiseen, selkeyttämiseen ja tullakseen paremmin ymmärretyksi.
Sisältö	Viittomamerkkien opiskelu ja käyttö • kirjaimet ja numerot • perhe ja koti • opiskelu, vapaa-aika, harrastukset • arjen tilanteisiin liittyvät merkit • tärkeimmät kysymyssanat • tärkeät verbit ja adjektiivit
Opetusmenetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely • opettajan ja / tai ohjaajan opetus ja ohjaus, manuaalinen ohjaus • viitotut keskustelut kuvien ja kuvakirjojen tapahtumista • erilaiset askartelut ja kynätehtävät • viitotut ohjelmat ja musiikki • pelit

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla avustaa ohjaajia. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja koko opiston ympäristö.
Opetus-materiaali	• Meidän arkipäivämme -harjoitusideoita ja materiaalia Meidän ympäristömme - harjoitusideoita ja materiaalia • Minä ja viittomakieli -harjoitusideoita ja materiaalia • Viittis -viittomia perheille
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Huomioidaan tunteilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Hyvät käytöstavat ovat toisten ihmisten ja ympäristön arvostamista ja huomioonottamista. Tapakulttuurin oppiminen on osa ihmiseksi kasvamista, joka antaa aineksia suomalaiseen ja kulttuurien väliseen elämään.

Tavoite	Oppituntien tavoitteena on muistuttaa ja selventää, mitä hyvät käytöstavat ovat ja antaa opiskelijalle perusta hyviin käytöstapoihin. Tavoitteena on myös itsensä ja toisten ihmisten huomioonottaminen ja hyvien tapojen noudattaminen arjessa ja juhlassa sekä vastuun ottaminen yhteisestä ympäristöstä.
Sisältö	• koulun säännöt, sääntöjen ymmärtäminen ja noudattaminen • hyvät tavat • suvaitsevaisuus • vuorovaikutustaidot • toisten huomioonottaminen • kielenkäyttö • ruokailu ja pöytätavat • juhlat • liikennekäyttäytyminen • puhtaus, siisteys ja asiallinen pukeutuminen • vastuu omasta itsestään, lähimmäisestä, yhteisestä omaisuudesta ja ympäristöstä • kansainvälisyys
Opetusmenetelmät	• työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa • pari- ja ryhmätyöskentely • oppimistehtävät • käytännön harjoitteet

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa ja ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja käytännön harjoituksissa lähiympäristö ja julkiset palvelupisteet. Tapakasvatusta toteutetaan myös koulun yhteisinä teemoina ja tapahtumina, mutta sen perusta on arkipäivän työskentelyssä, kaikissa oppimistilanteissa ja toisen ihmisen huomioon ottamisessa.
Opetus-materiaali	• Hyvät tavat -kirja • MLL, reilusti ryhmässä • kuvalliset, tunneille valmistetut opetusmateriaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

Kansalaistietous liittyy toimimiseen yhteiskunnan jäsenenä, omien asioiden hoitamiseen ja jopa eloonjäämiseen ja elämänsuojeluun. Se on kaikkien kansalaisten jokapäiväisessä elämässä tarvitsemia taitoja. Kansalaistietous antaa perustiedot ja -taidot yhteiskunnan rakenteesta, toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista sekä syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja omasta roolistaan siinä. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan kasvua suvaitsevaiseksi ja yhteisiin asioihin vaikuttavaksi kansalaiseksi.

Tavoite	• kaikkien kansalaisten jokapäiväiseen elämään liittyvien tietojen ja taitojen opiskelua. • tutustutaan lähiympäristöön, suomalaiseen yhteiskuntaan, palveluihin, koulutukseen, työelämään sekä kansalaisten oikeuksiin, velvollisuuksiin ja vaikutusmahdollisuuksiin. • vahvistetaan opiskelijan peruskansalaistaitoja ja elämässä selviytymisen taitoja.	
Sisältö	• Minä ja kansalaisuus • Suomi asuinpaikkana • Suomen kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet • Hallitus, eduskunta, presidentti • Äänestäminen	• Suomen lippu ja liputuspäivät • Yhteiskunnan palvelut • elämäntilanteen mukaisesti • Koulutus, asuminen ja työelämä • Ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen
Opetusmenetelmät	• työskentely opettajan ja / tai ohjaajan kanssa • pari- ja ryhmätyöskentely • oppimistehtävät, media • käytännön harjoitteet	

Opetus- järjestelyt ja -ympäristö	Opetuksesta vastaa opettaja tai joku muu opetusta antava henkilö ja opiskelijoiden tuen tarpeesta riippuen tunnilla on avustavaa ja ohjaavaa henkilökuntaa. Oppimisympäristönä toimii luokkatila ja käytännön harjoituksissa lähiympäristö ja julkiset palvelupisteet.
Opetus- materiaali	• Yhteiskuntaoppi -kirja • Sanomalehdet, aikakauslehdet • Internet • kuvalliset, tunneille valmistetut opetusmateriaalit
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Arviointiperusteissa otetaan huomioon tunneilla työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

3.1.4 ILMAISU- JA TAITOAINEET

Tavoite	Musiikillisten tietojen ja taitojen kehittäminen ryhmissä ja myös henkilökohtaisesti opiskelijan taipumusten ja mielenkiinnon mukaan. Tärkeänä osana on soittamisen ja laulamisen avulla tuoda onnistumisen tunteita.
Sisältö	Soittamisen ja laulamisen harjoittelu. Yhdessä musisoiminen on hauskaa ja kehittävä. Musiikki auttaa ilmaisemaan tunteita ja rentoutumaan.
Opetusmenetelmät	Musiikkiryhmissä opetus keskittyy spontaaniin ilmaisun kehittämiseen tilanteisiin sopivilla rytmi- tai melodiasoittimilla. Tunneilla lauletaan etupäässä tuttuja lauluja, mutta myös harjoitellaan uusia. Musiikkitiedon tunneilla tutustutaan eri musiikkityyleihin ja eri aikakausien musiikkiin. Tutustutaan myös soittimiin eri musiikkialueiden osalta. Apuvälineenä käytössä on tietotekniikan tarjoamat mahdollisuudet.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetusta varten on käytössä teorialuokka ja soittotilat.
Opetusmateriaali	Musiikkitiedon tunneilla käytetään apuna etupäässä mediaa. Musiikki- ja bändiryhmissä käytetään musiikkiaiheisia julkaisuja ja mediaa.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Tavoite	- tukea opiskelijan minän kasvua ja kehittymistä sekä hänen kykyään jäsentää ympäröivää todellisuutta. - tukea opiskelijan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. - ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. - kehittää mielikuvitusta ja edistää luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. - taiteen tekeminen ja sen kokemisen ilo sekä halu, taito, uteliaisuus ja uskallus tulkita taidetta persoonallisesti. - ohjata opiskelijaa keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä.
Sisältö	Kuvataiteen työt ovat eri tekniikoilla toteutettavia piirroksia, maalauksia, veistoksia ja tilateoksia, jotka toteutetaan yksin tai ryhmän jäsenenä. Aihepiirit kytketään opiskelijalle merkityksellisiin kokemuksiin. Aiheet liittyvät mm. vuodenaikojen vaihteluihin, ympäristöön sekä ajankohtaisiin asioihin ja tapahtumiin. Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset.
Opetusmenetelmät	Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset erot ja tuetaan opiskelijan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Opetus toteutetaan yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelynä, johon soveltuvin osin integroidaan muita oppiaineita. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen, omatoimiseen, itsenäiseen työskentelyyn ja suunnitteluun.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja opiskelijaa rohkaiseva.
Opetusmateriaali	Alan kirjallisuus, internet, lehdet
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Tavoite	• kehittää opiskelijan kädentaitoja niin, että hänen itsetuntonsa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään • ohjata opiskelijaa suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon • kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkismotorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä • tutustutaan erilaisiin käsityötekniikoihin ja työvälineisiin sekä raaka-aineisiin ja materiaaleihin • oppia myös siisteyttä ja järjestyksen ylläpitämistä. • oppia tarkoituksenmukaisten työvälineiden valitsemista ja käyttöä sekä ergonomista työskentelyä ja huomioidaan työturvallisuus
Sisältö	Kädentaidon tunneilla työskennellään sekä ns. pehmeiden että kovien materiaalien parissa. Keskeisimpiä tekniikoita ovat erilaiset askartelu- ja kortti- ja helmityöt, huovutus ja kankaankuviointi sekä muut kädentaidot opiskelijoiden taidot huomioiden. Pajalla perehdytään puu- ja metallitöihin sekä mahdollisuuksien mukaan esim. erilaisiin mopo- yms. projekteihin.
Opetusmenetelmät	• opetus pohjautuu mahdollisuuksien mukaan aikaisemmin opitulle. • edetään perusasioista vaikeimpiin tehtäviin. • taitoja harjaannutetaan toistaen peräkkäisillä opetuskerroilla, luovuutta tukien sekä tekemällä ja kokemalla oppien. • korostetaan oikeiden työtapojen ja työvälineiden käyttöä. • opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaisuus, itseohjautuvuus sekä yhteistoiminnallisuuden periaate. • opetustunnit toteutetaan yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelyn menetelmin

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opiskelijoita ohjataan tarpeen mukaan sanallisesti, kirjallisin ja kuvallisin ohjein sekä näyttämällä mallia. Motoristen taitojen ollessa heikot taitojen oppimista tärkeämpää voi olla osalliseksi pääseminen, uusien kokemusten saaminen, yhdessä muiden kanssa tekeminen ja aistinautinnot. Opetus toteutetaan pääasiassa kädentaitojen luokissa ja pajalla. Opetuksen sisältö suunnitellaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Kädentaitoja opiskellaan monipuolisesti opiskelijalähtöisesti toiminnallisuutta ja osallistuvuutta tukien.
Opetus-materiaali	Alan lehdet ja kirjallisuus, opettajien tekemä materiaali, Internet
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Tavoite	- emotionaalisen ja esteettisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen - auttaa opiskelijan kasvamista ja oppimista luovaan elämänasenteeseen - luoda mahdollisuuksia em. kokemuksiin ja tukea opiskelijan havainnointikykyä, oman itsensä tuntemista ja tunneherkkyyttä. - tuetaan opiskelijan mielikuvituksen ja luovuuden hyödyntämistä oppimisessa ja eri kulttuurien tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämistä
Sisältö	- hyödynnetään kuvataiteen ilmaisutapoja: piirustus, maalaus, grafiikka, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä - median ja kuvaviestinnän hyödyntäminen, kuten valokuva, elokuva, video, animaatio, sarjakuva ja tietokonepeli - luonnon ja erilaisten rakennettujen ympäristöjen tarkastelu esteettisestä, eettisestä ja ekologisesta näkökulmasta - hyödynnetään kädentaitojen menetelmiä opiskelijan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukena
Opetusmenetelmät	Opetuksessa huomioidaan opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet ja tuetaan opiskelijan kehittymistä hänen omista lähtökohdistaan. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapiirin ja pitkäjänteisen työskentelyn. Opetus toteutetaan yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentelynä, johon on soveltuvien osien pyrittävä integroimaan esim. liikuntaa. Opiskelijoita ohjataan aktiiviseen, omatoimiseen, itsenäiseen työskentelyyn ja suunnitteluun.
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opiskeluympäristö tukee oppilaan kasvua ja oppimista sekä antaa hänelle onnistumisen kokemuksia. Hyvä opiskeluympäristö on ilmapiiriltään avoin, myönteinen ja opiskelijaa rohkaiseva.
Opetusmateriaali	Alan kirjallisuus, internet, lehdet
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Erityisnuorille ja aikuisille tarjotaan työtoimintaa kuntien, kuntayhtymien, säätiöiden ja yksityisten toimijoiden ylläpitämissä työ- ja toimintakeskuksissa. Työtoiminta on yleensä tekstiili-, askartelu- ja puutyötä, mutta myös yrityksille alihankintana tehtävää kokoonpanoa ja pakkaustyötä. Työtoimintaan tutustutaan opiston tiloissa ja lähiympäristössä, jossa avustettuna ja ohjattuna tehdään erilaisia työtehtäviä ja pienimuotoisia töitä myös myyntiin.

Tavoite	Tavoitteena on tutustua työtoimintaan, oppia tuntemaan omia taitoja, hyväksyä itsensä ja omat rajoituksensa sekä oppia toimimaan ja työskentelemään omien resurssiensa puitteissa. Työtoiminnan tunneilla voidaan osallistua opistolla erilaisiin siivous- ja järjestelytehtäviin ja valmistetaan töitä myyntiin.
Sisältö	Yksilöllisesti suunniteltu työtoiminta.
Opetusmenetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely • opettajan ja / tai ohjaajan opetus ja ohjaus, manuaalinen ohjaus
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Työtoimintaluokka ja tarvittaessa muita tiloja.
Opetusmateriaali	
Arviointi	Huomioidaan ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen, työskentely, tuloksellisuus ja osallistuminen. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Työelämän valmiudet ja työelämään valmentautuminen toteutetaan opiskelijan tarpeista lähtevän yksilöllisen suunnitelman mukaisesti, joko kiinteistö-, ravitsemus- ja puhdistushuollossa, pesulassa, toimistossa, tallissa tai myynti- ja asiakaspalvelussa. Myös opiston ulkopuolinen työharjoittelu voi olla mahdollista.

Tavoite	Työelämään tutustuminen on olennainen osa ammatinvalintaprosessia. Sen kautta opiskelijoilla on mahdollisuus saada realistinen kuva ammattialojen arjesta ja työnteon haastavuudesta. Työelämään tutustuminen auttaa herättämään arvostusta kaikenlaista työntekoa kohtaan ja työelämän pelisäännöt tulevat konkreettisemmiksi.
Sisältö	Yksilöllisesti suunniteltu tutustumisjakso työpisteessä tai opiston ulkopuolella.
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Huomioidaan ohjeiden kuunteleminen ja noudattaminen, työpisteessä työskentely ja osallistuminen sekä havainnoidaan opiskelijan toimintaa arjen tilanteissa. Opiskelijan kanssa käydään palautekeskusteluja ja tehdään sanallinen arviointi.

3.2 Tiedollisten valmiuksien opinnot

Kaikilla opiskelijoilla sisältyy opintoihin äidinkielen jakso, jonka sisältö valitaan yhteistyössä huoltajan, opiskelijan ja ryhmänohjaajan kanssa.

Tavoite	• opittujen taitojen ylläpitäminen ja kehittäminen • luku- ja kirjoitustaidon sekä kuullun ymmärtämisen kehittäminen • sanavaraston ja itseilmaisun kehittäminen	
Sisältö	• luku- ja kirjoitustaidon opiskeleminen sana- ja lausetasoisesti • luetun- ja kuullun ymmärtäminen • sanavaraston kartuttaminen • kieliopin alkeet	
Opetusmenetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä • eriyttäminen ja yksilölliset oppimistehtävät • kuvitetut kirjoitus- ja lukutehtävät	• selkokieli • strukturoitu opetus • mallintaminen • eri aistikanavien hyödyntäminen • oppimispelit
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Opetus järjestetään opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet huomioiden ja heidän edellytystensä mukaisesti siten, että se edistää opiskelijoiden kasvua ja kehitystä. Oppimisessa ja opetusjärjestelyissä painotamme sekä kokeilevaa toiminnallisuutta että teoreettista reflektiota. Opetukseen liittyvät tavoitteet laaditaan yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.	
Opetusmateriaali	• opetuskirjat • tehtäväkortit • oppimispelit	• tekniset apuvälineet • kuvat • selkomateriaali
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.	

Kaikilla opiskelijoilla opintoihin sisältyy matematiikan jaks, jonka sisältö valitaan yhteistyössä huoltajan, opiskelijan ja opintojenohjaajan kanssa. Matematiikan opetuksessa pyritään ylläpitämään sekä kehittämään opiskelijan matemaattisia taitoja. Opetus toteutetaan eriyttäen opiskelijan yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Matematiikan opetuksen menetelminä käytetään esimerkiksi yksilöllisiä apuvälineitä, kuvia, erilaisia havaintomateriaaleja, pelejä, opetusohjelmia sekä tietotekniikkaa.

Tavoite	• opittujen taitojen ylläpitäminen • matemaattisten käsitteiden hallinta • yhteen- ja vähennyslaskujen perusteiden hallinta • kertolaskun alkeiden harjoittelu • sanallisten tehtävien harjoittelu • lausekkeen muodostamisen harjoittelu
Sisältö	• kuvioiden, kokojen ja muotojen vertailu • yhteen- ja vähennyslaskut lukualueella 0–99 • kertotaulut 1, 2, 5 ja 10 • sanalliset tehtävät yhteen- ja vähennyslaskuissa lukualueella 0–20
Opetusmenetelmät	• yksilö-, pari- ja ryhmätyöskentely pienryhmässä • työskentely opettajan ja/tai ohjaajan kanssa tarvittaessa • eriyttäminen ja yksilölliset oppimistehtävät • selkokieli • strukturoitu opetus • monipuoliset havaintomateriaalit • oppimispelit

Opetus-järjestelyt ja -ympäristö	Opetus järjestetään opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet huomioiden ja heidän edellytystensä mukaisesti siten, että se edistää opiskelijoiden kasvua ja kehitystä. Oppimisessa ja opetusjärjestelyissä painotamme sekä kokeilevaa toiminnallisuutta että teoreettista reflektiota. Opetukseen liittyvät tavoitteet laaditaan yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.
Opetus-materiaali	• oppikirjat ja opettajan laatimat yksilölliset tehtävät • tehtäväkortit • oppimispelit • tekniset apuvälineet • kuvat • selkomateriaali
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60.

Tavoite	Tavoitteena on auttaa opiskelijaa tasonsa mukaan ymmärtämään tieto- ja viestintätekniikan merkitys nyky-yhteiskunnassa. Tutustuttaa ja perehdyttää opiskelija omatoimiseen ja itseohjautuvaan tietokoneen peruskäyttöön. Opetuksessa huomioidaan aina opiskelijoiden yksilölliset tavoitteet sisältö-aluekohtaisesti. Opiskelija oppii käyttämään Internetiä, tietoverkkoja turvallisesti sekä hallitsee Nettietiketin. Opetellaan erilaisia ohjelmia ja sovelluksia eri aihealueittain, ryhmän osaamisen tason mukaisesti.	
Sisältö	• tietokoneen käyttö • piirtäminen • tekstinkäsittely • turvallinen verkkoviestintä • internet • sähköposti	• digikuvaus • nettietiketti • sosiaalinen media • tabletit • apuvälineet • ergonomia
Opetusmenetelmät	Pienryhmä/ryhmäopetus, yksilötyöskentely, yksilöohjaus tai henkilökohtainen avustaja.	
Opetusjärjestelyt ja -ympäristö	Lehtimäen opistolla on kaksi TVT-luokkatilaa, joissa koneita yhteensä n. 20 kappaletta. Verkkoympäristöinä opistolla on LAN ja WLAN verkot. Tabletit antavat vapautta ja liikkumavaraa siirtää opetustapahtuma optimaaliseen kohteeseen.	

Opetus- materiaali	Opiskelijamme ovat erityistä tukea tarvitsevia, joten tehtävät ja oppimateriaali annetaan poikkeuksellisesti kirjallisena. Ryhmästä riippuen, tehtävä voi olla tallennettu myös verkkokansioihin, mistä opiskelija omatoimisesti noutaa sen. Oppimateriaali ja opetus pohjautuvat vahvasti Tikas-opetussuunnitelmaan (Petri Ilmonen / Oppimateriaalikeskus Opike) www.tikas.fi
Arviointi	Numeroarviointi ja sanallinen arviointi. Numeroarvioinnista lisää sivulla 60. Kaikki opiskelijatyöt tallennetaan heidän henkilökohtaisiin verkkokansioihin, ja niistä käydään henkilökohtaiset ohjaus- palautekeskustelut. Arviointimenetelmänä käytetään myös reaaliaikaista havainnointia ja erilaisia keskustelu/ ohjaustilanteita. Arvioinnin perusteena on TIKAS-opetussuunnitelma. Tikas-todistuksen opiskelija saa, kun hän osaa jonkin aihealueen tason kaikki tavoitteet. Tikas-todistuksen myöntäminen ei edellytä TVT-kokeen järjestämistä, vaan pohjautuu aina Tikas-opettajan arvioon opiskelijan osaamisen tasosta.

4 VALINNAISOPINNOT JA VAPAA-AIKA

4.1 Valinnaiskurssit

Opinnot täydentyvät opiskelijan itsensä valitsemista valintakursseista, joita kukin opiskelija valitsee oman kiinnostuksensa mukaan täydentämään opintojaan. Uusia kursseja voidaan ottaa ohjelmaan pitkin vuotta tarpeen mukaan. Valinnaiskursseista on laadittu oma asiakirja, jossa esitellään tarkemmin kurssien sisältö.

Opiskelija voi valita seuraavista valintakursseista n. 4-6 kurssia omaan ohjelmaansa:

- leivontakurssi ja nuorten juhlat
- airfryer- ja mikroruoat
- kansainvälinen keittiö
- puutarha- ja pihatyöt
- luonto ja ympäristö
- luonnonsuojelu ja kierrätys
- valokuvaus, videokuvaus
- kirjapaja
- toimittajakurssi
- tikaskurssi
- kuvionuoteista soittaminen
- musiikkiliikunta
- kuntosali
- englannin kieli
- maailman ympäri
- entisöinti ja tuunaus
- kommunikaatiokansio
- tukiviittomat
- työharjoittelu

4.2 Vapaa-aika

Kansanopisto on sisäoppilaitos, jossa opiskelu, asuminen ja vapaa-aika muodostavat pedagogisen, opiskelijan kasvua tukevan kokonaisuuden. Opiskelijat saavat ohjausta vapaa-aikaan ja harrastuksiin liittyvissä asioissa. Vapaa-ajanohjauksesta vastaa kaksi päätoimista vapaa-ajanohjaajaa muun henkilökunnan avulla. Iltaisin opistolla toimii erilaisia kerhoja kuten sisupartio, keräilijäkerho, musiikkikerho ja sählykerho. Teatteritiimi valmistaa ohjelmia juhliin ja eri tilaisuuksiin, myös opiston ulkopuolella esitettäväksi.

Opiskelija voi osallistua mm. seuraaviin ohjattuihin vapaa-ajan harrastuksiin:

- sisupartio
- musiikkikerho
- käsityökerho
- näytelmäkerho
- elokuvakerho
- hevoskerho
- ilma-aseammunta
- liikuntakerho
- eläinkerho

Vapaa-ajantiloissa voi muun muassa pelata pöytätennistä, biljardia, lautapelejä, askarrella, kuunnella musiikkia tai olla vain yhdessä. Myös tietokoneluokat ovat avoinna sovittuina iltoina ja viikonloppuina.

Yhteistyössä Lehtimäen Ampujien kanssa harjoitellaan ilma-aseammuntaa. Ratsastuskoululla on mahdollisuus osallistua ratsastusryhmiin sekä valmentautua kilpailuihin. Uimahalli ja kuntosali ovat myös iltaisin ja viikonloppuisin opiskelijoiden käytössä.

Opiskelijakunta järjestää erilaisia tempauksia kuten esimerkiksi liikuntapäiviä, tanssiaisia ja discoja sekä elokuva- ja konserttiretkiä. Opiskelijakunta kerää varoja toimintaansa järjestämällä arpajaisia, kirpputorin ja pitäen kahviota henkilökunnan avustamana.

5 ARVIOINTI

4.3 Viikonloppukurssit

Lehtimäen opistolla on ohjattua toimintaa myös viikonloppuisin perjantai-iltapäivästä sunnuntai-iltaan. Viikonloppukurssit tarjoavat mahdollisuuden osallistua mieleenpainuviin ohjelmiin, virkistäytymiseen ja ajan viettämiseen yhdessä ystävien ja opiskelukavereiden kanssa. Opistolla järjestetään myös ns. teemaviikonloppuja, joiden ohjelma painottuu jonkin tietyn teeman ympärille ja luvassa on myös jotain spesiaaliohjelmaa.

5.1 Opiskelun seuranta ja arviointi

Opintoihin kuuluvat oppiaineet ja valinnaiskurssit arvioidaan jaksojen päätyttyä. Opiskelun seuranta ja arviointia tehtäessä yleisten opiskeluvalmiuksien osalta huomiota kiinnitetään mm. seuraaviin seikkoihin:

- asennoituminen opiskeluun
- kyky itsenäiseen työskentelyyn
- huolellisuus
- kyky ryhmätyöskentelyyn
- määräaikojen noudattaminen
- annettujen ohjeiden noudattaminen
- keskittymiskyky, pitkäjänteisyys
- kyky arvioida omia suorituksia

Opiskelija saa todistuksen, opintokortin sekä oppimisen ja osaamisen eri osa-alueiden arviointilomakkeen. Näillä mainituilla asiakirjoilla pyrimme selkeämmin esittämään mitä on opiskeltu, oppiaineiden laajuuden opintopisteinä sekä arvion opiskelijan opiskelutaidoista, sosiaalisista- ja tunnetaidoista sekä toimintakyvystä erilaisissa tilanteissa.

Arviointi auttaa opettajaa ja oppilaitosta opetuksen vaikuttavuuden arvioimisessa. Lisäksi se tukee opiston opetussuunnitelman toteuttamista ja kehittämistä sekä vaikuttaa osaltaan siihen, että opiskelija saa hyvät välineet todellisuuden hahmottamiseen, elämänhallintaan ja aktiiviseen osallistumiseen. Täten arviointi tukee koko oppilaitoksen kehittämistä sekä parantaa oppimisen edellytyksiä.

Arviointi merkitään arviointilomakkeeseen numeroina 1–4, mikä ei tarkoita opiskelijoiden asettamista paremmuusjärjestykseen. Numeroilla kuvataan erilaisia taitotasoja sekä avun ja tuen tarvetta. Taulukossa 1. seuraavalla sivulla on avattu numeroiden merkitystä sanallisessa muodossa. Numeroiden lisäksi arviointilomakkeeseen opettajat kirjaavat tarvittaessa lisätietoja.

Taulukko 1. Arvioinnissa käytettävien numeroiden sanallinen merkitys

Opiskelija	
1	• työskentelee opettajan/ohjaajan opastuksella ja avustettuna • tarvitsee toiminnoissaan jatkuvasti seurantaa ja ohjausta • osallistuakseen tarvitsee runsaasti konkreettista ja jatkuvaa apua ja tukea • osallistuu mahdollisuuksiensa mukaan toimintaan • omaehtoinen toiminta on vähäistä • ei pysty arvioimaan omaa työskentelyään • tarvitsee usein muistuttamista pystyäkseen ylläpitämään tarkkaavaisuutta
2	• työskentelee jatkuvasti ohjattuna • tarvitsee paljon harjoitusta • tarvitsee sanallista ja fyysistä lisäohjausta töiden aloittamiseen tai tekemiseen enemmän kuin tehtävänannossa on tarpeen • tarvitsee ajoittain muistuttamista pystyäkseen ylläpitämään tarkkaavaisuutta
3	• työskentelee tarvittaessa ohjattuna • tarvitsee jonkin verran harjoitusta • tarvitsee hieman sanallista ja fyysistä lisäohjausta töiden aloittamiseen tai tekemiseen • tarvitsee joskus muistuttamista pystyäkseen ylläpitämään tarkkaavaisuutta
4	• työskentelee pääosin itsenäisesti ja on oma-aloitteinen • oppii asioita helposti ja ymmärtää opittavan asian sisällön • pystyy soveltamaan oppimaansa eri tehtävissä • toimii tavoitteiden suuntaisesti • pääsee työskentelyssään loppuun • työskentely voi olla itsenäistä, vaikka opiskelija ei pystyisi fyysisesti tekemään annettua tehtävää, mutta hän pystyy itsenäisesti ohjaamaan avustavaa henkilöä tavoitteiden suuntaisesti • käsittää omat vahvuudet ja kehittämistä vaativat alueet

5.2 HOKS-tavoitteiden arviointi ja GAS-menetelmä

Opinnollisen kuntoutuksen toimintaprosessiin kuuluu opinnollisen kuntoutuksen tarpeen arviointi, joka lähtee opiskelijan omista tavoitteista ja opinnollisen kuntoutuksen mahdollisuuksista vastata tavoitteisiin.

Opiskelijan toiminta-alueen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOKS). Siinä kartoitetaan opiskelijan taustatiedot, kouluhistoria, vahvuudet ja voimavarat. Oppimisvalmiuksien osalta arvioidaan kognitiiviset taidot, motoriset taidot, sosiaaliset taidot/elämänhallinta. Tavoitteet asetetaan yksilöllisesti siten, että ne ovat saavutettavissa olevia ja opiskelijalle mielekkäitä.

Opintojen aluksi kartoitetaan opiskelijan mahdolliset oppimisen esteet (erityisen tuen tarve) sekä asumis- ja opetusjärjestelyt. HOKS –palaverissa on läsnä opiskelija, opiskelijan huoltaja ja opintojenohjaaja. Yhdessä sovitaan opintojen henkilökohtaisista tavoitteista ja menetelmistä. Onkin mielekästä, että opiskelija asettaa ja hyväksyy itse opiskelun tavoitteet opettajan/ohjaajan ja huoltajan kanssa käydyn keskustelun yhteydessä.

GAS (Goal Attainment Scaling) on väline, jonka avulla määritetään opiskelijan tavoitteet ja tavoitteiden toteutumista voidaan tarkastella yksilö- tai ryhmätasolla tilastollisia menetelmiä hyväksi käyttäen. GAS -menetelmä on lähtökohdaltaan aina asiakaslähtöinen.

Tavoitteen tunnistaminen perustuu haastatteluun ja opiskelijan tilanteen kokonaisvaltaiseen selvittämiseen. Tavoitteille asetetaan realistinen aikataulu ja määritellään selkeä muutoksen indikaattori viisiportaisella asteikolla. GASin avulla kuvataan selkeitä, tunnistettavia ja merkityksellisiä muutoksia opiskelijan elämässä. Tavoitteiden määrän tulee olla kohtuullinen, vaikka menetelmä mahdollistaa kahdeksan tavoitteen laatimisen. Keskimäärin opiskelijalla voi olla 1–3 yhtäaikaista tavoitetta.

GAS -asteikossa odotettu tavoitetaso merkitään 0 (nolla). Korkeampi muutos merkitään GAS-asteikossa +2 ja +1 ja vastaavasti matalampi -2 ja -1. GAS -asteikolla +2 tarkoittaa, että tavoite on saavutettavissa optimaalisissa olosuhteissa määritetyssä aikataulussa – se on mahdollinen, jos kaikki onnistuu. GAS-asteikolla -2 tarkoittaa sitä, että opiskelija ei ole edennyt tavoitetason suuntaan niin paljon, että muutoksella olisi hänen toiminnalleen merkitystä. Mikäli tilanne huononee tai pysyy ennallaan, GAS-asteikko on -2.

RUNEBERGIN PÄIVÄNÄ 5.2.2026
OPISTON UIMAHALLILLA OLI
RUNEBERGIN RUNOKAHVILA.
OPISKELIJAT TEKIVÄT
SATUNNAISISTA
SANOISTA
SATTUMARUNOJA.

RETKEILIJÄ

jokkus

Sukeltaa

LEHTIMÄEN OPISTO

Opistotie 1

63500 Lehtimäki

info@lehopisto.fi

<https://www.lehtimaenopisto.fi>

040 580 8793 päivystäjä

0400 365 375 kurssikoordinaattori

Lehtimäen opisto sijaitsee
Etelä-Pohjanmaalla Alajärven kaupungin
Lehtimäen kylässä,
entisen Lehtimäen kunnan keskustassa.

Matkaa Seinäjoelta on 65 km ja
Ähtäristä 35 km.

Jaksojen alkaessa ja
päätyessä järjestetään tarvittaessa
yhteiskuljetus seinäjoen asemalle.

Lehtimäen
opisto EVAAT ELÄMÄÄN

